

Hjernesygdomme i Danmark

– Forekomst, dødelighed og omkostninger

AARHUS
UNIVERSITET
KLINISK EPIDEMIOLOGISK AFDELING

Opdateret i 2024

Hjernesygdomme i Danmark

Dette er en sammenfatning af et forskningsprojekt fra Aarhus Universitet. Projektet er en opdatering og udvidelse af et tidligere projekt om hjernesygdomme i Danmark.

Projektet har kortlagt forekomst, dødelighed og omkostninger af, hvad forskerne har defineret som de 25 væsentligste sygdomme i hjernen, herunder psykiske lidelser som depression, angst, stress og misbrug samt fysiske sygdomme som hjernerystelse, demens og stroke.

Forskerne identificerede 2,1 mio. danskere med mindst én sygdom i hjernen, der har krævet kontakt med et hospital eller er blevet behandlet med medicin specifik for en hjernesygdom. Personer med hjernesygdom blev sammenlignet med personer fra baggrundsbefolkningen af samme køn og alder.

Undersøgelsen viser, at hver tredje dansker i løbet af årene 2000 til 2021 havde mindst én hjernesygdom, som har krævet kontakt med et hospital eller er blevet behandlet med medicin specifik for en hjernesygdom.

Personer med hjernesygdomme har ofte flere diagnoser og øget dødelighed.

De hyppigste hjernesygdomme var depression, søvnforstyrrelser og hovedpine.

I 2021 kostede det knap 56 mia. kr. i direkte meromkostninger at behandle personer med hjernesygdomme i Danmark.

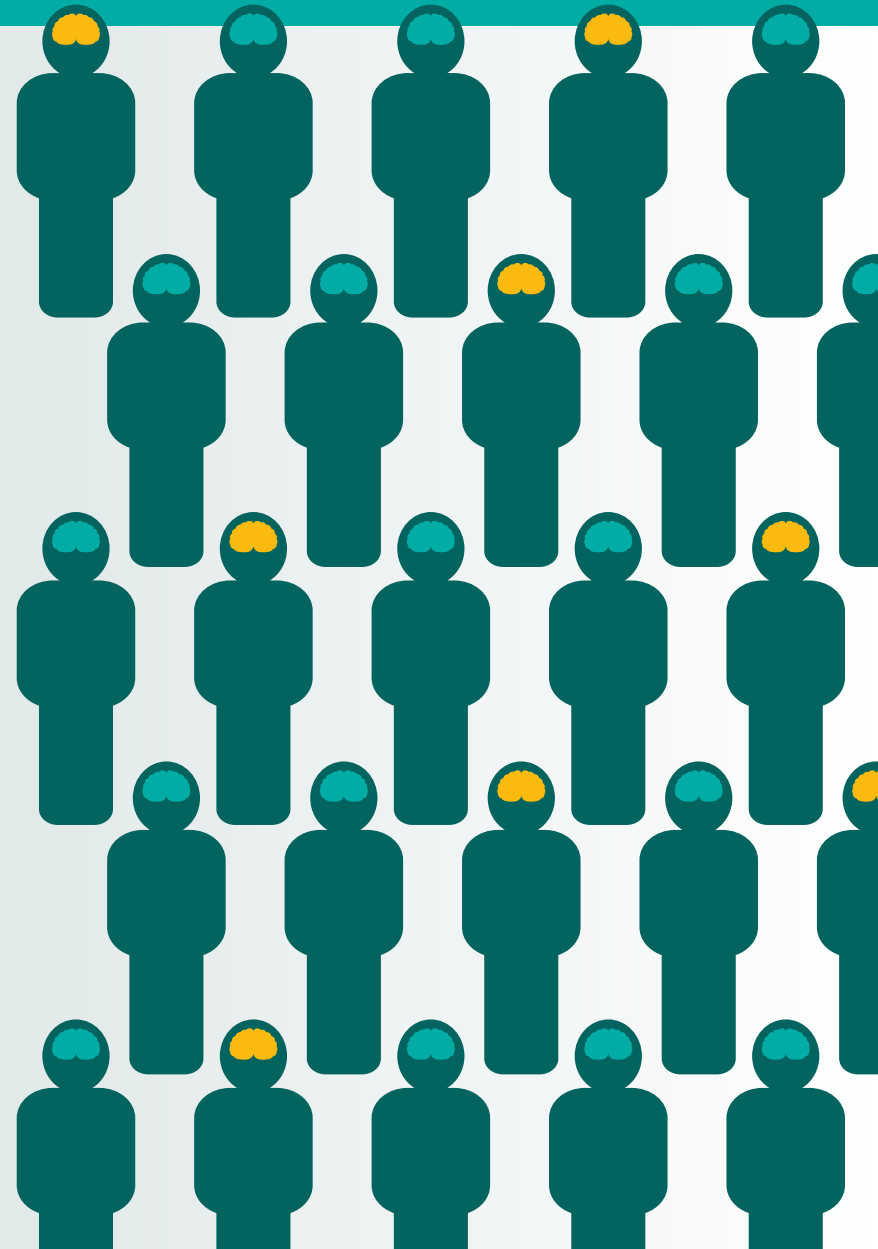
Hver tredje dansker lever med en hjernesygdom

Hvert år rammes tusindvis af danskere af sygdomme, der påvirker hjernen.

Ca. 2,1 mio. danskere, hvilket svarer til hver tredje, har været på hospitalet med en hjernesygdom eller er blevet behandlet med medicin specifik for en hjernesygdom. Det viser kortlægningen af hospitalsbesøg og indløste recepter over en periode på 20 år (2000-2021) blandt alle danskere 1. januar 2021.

Blandt de 25 undersøgte hjernesygdomme var de tre hyppigste depression, søvnforstyrrelser og hovedpine, som ramte hhv. 13,5 %, 13,5 % og 7,9 % af alle danskere.

Af de 2,1 mio. personer med en hjernesygdom har ca. 1,3 mio. personer været på hospitalet med en hjernesygdom, hvilket svarer til hver femte dansker.

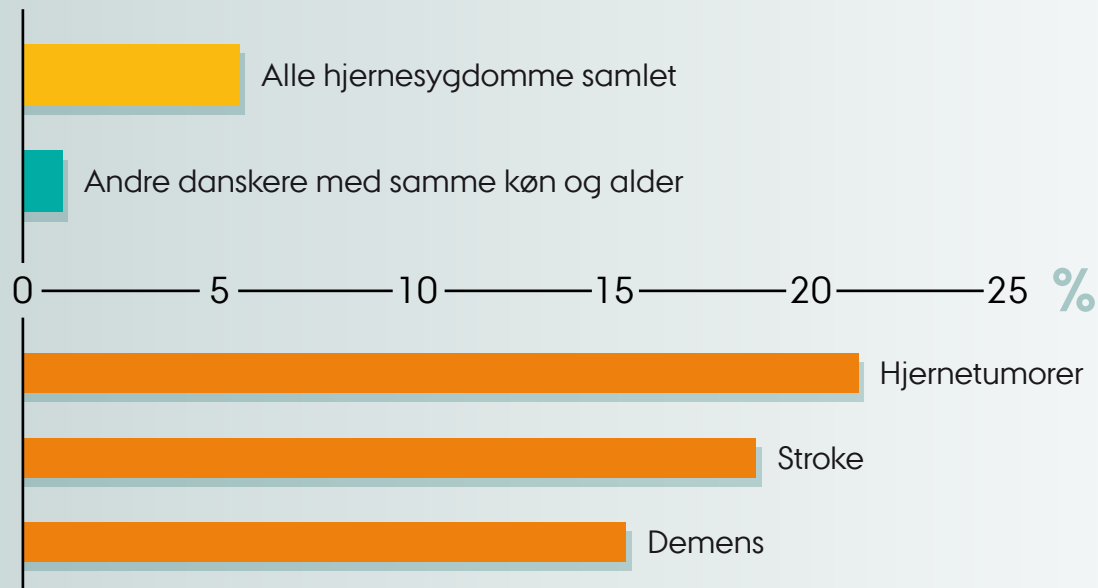
Fem gange højere dødelighed for personer med hjernesygdomme

I året efter første hospitalsbesøg med hjernesygdom eller første indløste recept for hjernesygdom døde i gennemsnit 5,1 % af patienterne.

For årene 2016-2021 er dødeligheden for personer med hjernesygdomme samlet set 5,3 gange højere sammenlignet med danskere af samme køn og alder uden hjerne-

sygdomme. Alle 25 undersøgte hjernesygdomme er hver især forbundet med øget dødelighed sammenlignet med personer af samme alder og køn. Særlig høj dødelighed i det første år ses fx for personer med hjernetumorer (21,2 %), stroke (dvs. blodprop eller blødning i hjernen, 18,6 %) og demens (15,3 %).

Dødelighed inden for et år efter hospitalsbesøg

Mange personer med hjernesygdomme lever med andre sygdomme

Næsten hver tredje person med en hjernesygdom har mindst én anden hospitalsdiagnosticeret sygdom som eksempelvis lungesygdom, diabetes, hjertekarsygdom eller kræft.

Derudover har en stor andel af personer med hjernesygdomme mere end én sygdom i hjernen. Særligt angst, depression, hovedpine og søvnforstyrrelser var almindeligt forekommende blandt andre hjernesygdomme.

Personer med hjernesygdomme koster hvert år samfundet milliarder

Hjernesygdomme har betydelige samfundsøkonomiske konsekvenser, blandt andet som følge af hospitalskontakter, behov for pleje og mistet tilknytning til arbejdsmarkedet.

Sammenlignet med personer af samme køn og alder var de samlede direkte meromkostninger til sundhed og pleje for personer med hjernesygdomme i 2021 knap **56 mia. kr.**, mens de samlede indirekte meromkostninger for samme år løb op i knap **173 mia. kr.**

Samlet set udgør meromkostninger til personer med hjernesygdomme hvad der svarer til ca. 8% af det samlede bruttonationalprodukt.

De direkte meromkostninger er særligt høje for depression, søvnforstyrrelser og demens.

De indirekte meromkostninger er særligt høje for personer med depression, søvnforstyrrelser og angst.

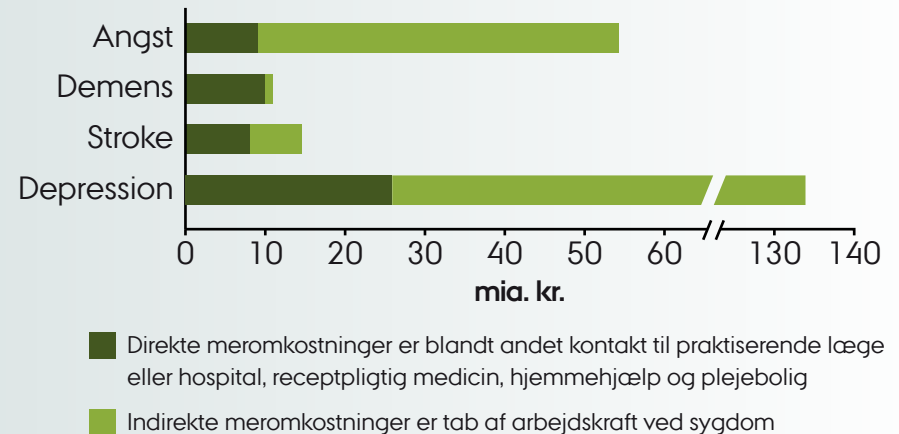
Ud af de samlede direkte meromkostninger til sundhed og pleje blandt personer med hjernesygdomme går:

Til hospitalskontakter **50%**

10% Til besøg hos egen læge eller receptpligtig medicin

40% Til hjemmehjælp, plejehjem og beskyttede boliger

Samlede meromkostninger for udvalgte hyppige hjernesygdomme

Flere danskere lever med en hjernesygdom

Ændringer i forekomst

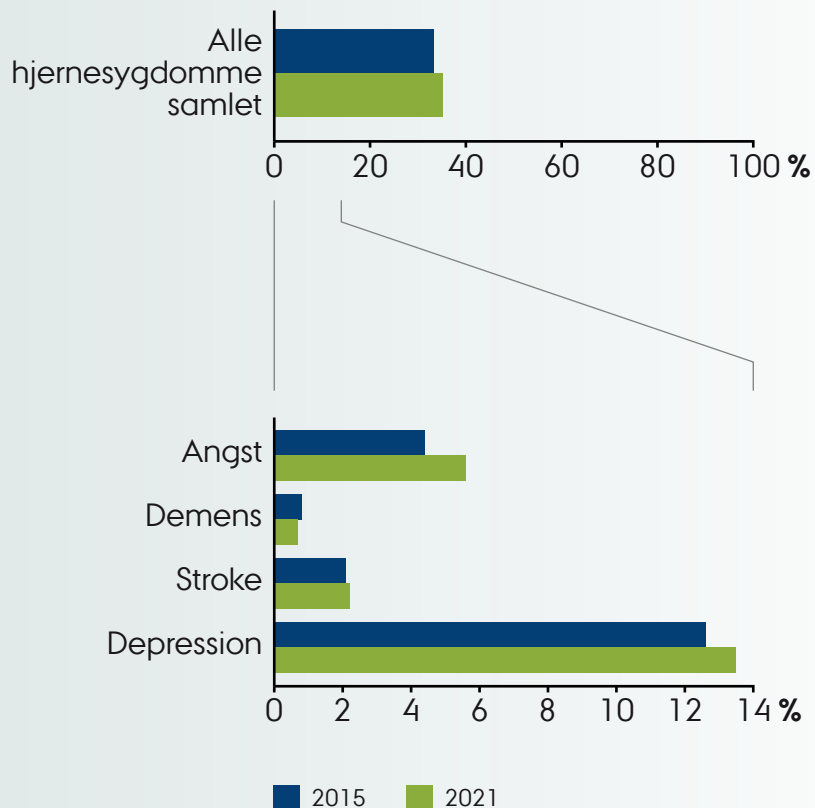
Fra 2015 til 2021 stiger andelen af danskere der lever med en hjernesygdom med 6 %.

Derimod falder antallet af nye tilfælde af hjernesygdomme i Danmark med 9 %, når perioden 2016-2021 sammenlignes med 2011-2015.

Ændringer i dødelighed

Overdødeligheden blandt personer med hjernesygdomme er let faldende, når perioden 2016-2021 sammenlignes med 2011-2015. For begge perioder er den dog mere end fem gange højere for personer med hjernesygdom end for personer uden hjernesygdom af samme alder og køn.

Andel af danskere der lever med en hjernesygdom i 2015 og 2021

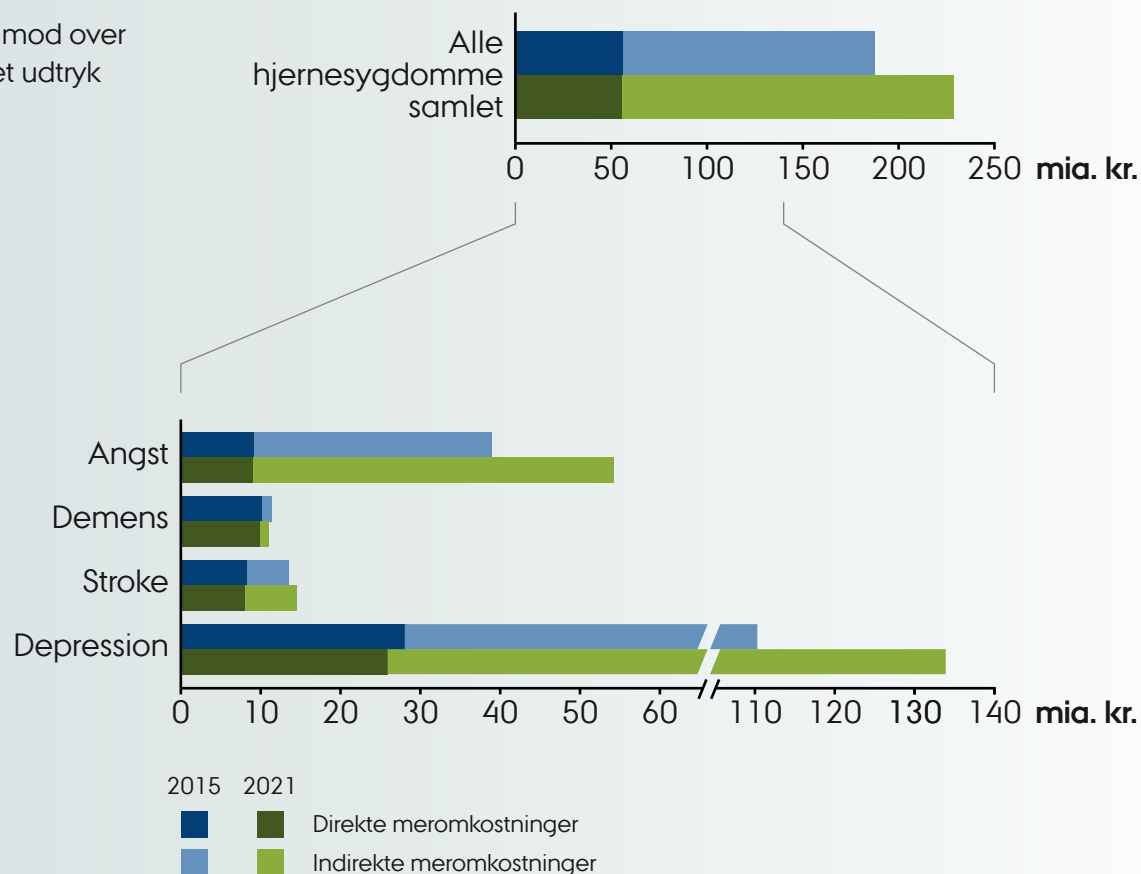
Meromkostninger for personer med hjernesygdomme er stigende

Ændringer i omkostninger

De direkte meromkostninger blandt personer med hjernesygdomme ligger på samme niveau i 2015 og 2021.

De indirekte meromkostninger stiger derimod over denne periode. Det er højst sandsynligt et udtryk for en stigende realløn over perioden.

Samlede omkostninger ved hjernesygdomme i 2015 og 2021

Bag om forskningen

Studiet er et registerbaseret kohortestudie, som inkluderede alle patienter diagnosticeret med en hjernesygdom på et hospital eller som har indløst en recept på medicin, der specifikt bruges til at behandle en hjernesygdom i perioden 1995 til 2021. Dødeligheden og omkostningerne for personer med hjernesygdomme blev sammenlignet med danskere af samme køn og alder.

Studiet er gennemført i et samarbejde mellem forskere fra Klinisk Epidemiologisk Afdeling på Aarhus Universitet med sundhedsøkonomisk bistand fra økonomer ved Institut for Økonomi på Aarhus Universitet samt fra det økonomiske konsulenthus EY.

Studiet er finansieret af Lundbeckfonden. Fonden har ikke haft nogen rolle i forhold til forskningsdesign, udførelse, analyse eller afrapportering af undersøgelsen.

Undersøgelsen er offentliggjort i det internationale tidsskrift The Lancet Regional Health - Europe.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2666776224003582>

